

દૈનિક મુંબઈ સમાચાર

મુંબઈથી પ્રસિદ્ધ થતું ■ સ્થાપના: ૧ જુલાઈ ૧૯૨૨ ■ પુસ્તક: ૨૦૪ ■ Volume 68 ■ Issue 201 ■ વિક્રમ સંવત ૨૦૮૧

■ ભાષ્વર્ણ સુદ - ૨ ■ મુંબઈ ■ MUMBAI SAMACHAR ■ www.bombaysamachar.com ■ 25 August 2025, Monday ■ REGD.No. MCS/058/2018-20

R.N.I. No. GUJ 2013/56466

સોમવાર, ૨૫ ઓગસ્ટ ૨૦૨૫ (૧૧ પાનાં), કિંમત ₹ ૧૦.૦૦

ધર્મતેજ પૂર્તિ

૫ ૬ ૭

LIKE & FOLLOW: /Mumbaisamachar4u

રશિયાના પરમાણુ ઊર્જા પ્લાન્ટ પર યુક્રેનનો હુમલો

મોસ્કો: રશિયાએ રવિવારે યુક્રેન પર રશિયાના પશ્ચિમી ક્ષેત્ર કુર્સ્કમાં પરમાણુ ઊર્જા પ્લાન્ટ પર ડ્રોન હુમલો કરવાનો આરોપ લગાવ્યો હતો. આ હુમલો એવા સમયે થયો જ્યારે યુક્રેન તેની સ્વતંત્રતાના ૩૪ વર્ષની ઉજવણી કરી રહ્યું હતું. રશિયન અધિકારીઓના જણાવ્યા અનુસાર, આખી રાત અનેક ઊર્જા અને વીજળી ટેકાણા પછા ડ્રોન હુમલાનો ભોગ બન્યા હતા. કુર્સ્કમાં આવેલા પ્લાન્ટમાં આગ લાગી હતી, પરંતુ તેને સમયસર કાબૂમાં લેવામાં આવી હતી અને કોઈને ઈજા થઈ ન હતી.

સોશલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ 'ટેલિગ્રામ' પર એક પોસ્ટ દ્વારા અધિકારીઓએ જણાવ્યું હતું કે આગને તાત્કાલિક કાબૂમાં લેવામાં આવી હતી અને પરિસ્થિતિ નિયંત્રણમાં છે. જોકે, એક ટ્રાન્સફોર્મરને નુકસાન થયું છે. યુનાઇટેડ નેશન્સ ન્યૂક્લિયર વોચ એજન્સીએ જણાવ્યું હતું કે તેમને મીડિયા રિપોર્ટ્સ દ્વારા માહિતી મળી હતી કે પ્લાન્ટમાં એક ટ્રાન્સફોર્મરમાં "લશ્કરી કાર્યવાહી" ને કારણે આગ લાગી હતી, પરંતુ એજન્સી સ્વતંત્ર રીતે તેની પુષ્ટિ કરી શકી નથી. તેણે કહ્યું કે તેના ડિરેક્ટર-જનરલ રાફેલ મારિયાનો ગ્રોસીએ કહ્યું હતું કે "દરેક પરમાણુ સુવિધાને હંમેશાં સુરક્ષિત રાખવી જોઈએ."

આ ઘટનાઓ અંગે યુક્રેન તરફથી અત્યાર સુધી કોઈ સત્તાવાર ટિપ્પણી કરવામાં આવી નથી. રશિયન સંરક્ષણ મંત્રાલયે ઘાવો કર્યો હતો કે શનિવારે રાત્રે યુક્રેને રશિયાના વિવિધ વિસ્તારોને નિશાન બનાવતા કુલ ૮૫ ડ્રોન મોકલ્યા હતા, જે બધાને રશિયન એર ડિફેન્સ સિસ્ટમ નષ્ટ કરી દીધા હતા.

ફાયર ફાઈટર્સે રશિયાના લેનિનગ્રાદ પ્રદેશમાં ઉસ્ત-લુગા બંદર પર આગ કાબૂમાં લીધી હતી જ્યાં એક મુખ્ય ઇંધણ નિકાસ ટર્મિનલ સ્થિત છે. પ્રાદેશિક ગવર્નર જણાવ્યું હતું કે આશરે ૧૦ યુક્રેનિયન ડ્રોન તોડી પાડવામાં આવ્યા હતા જેના કાટમાળથી આગ લાગી હતી. રશિયાના સંરક્ષણ મંત્રાલયે ઘાવો કર્યો હતો કે તેના એર ડિફેન્સ સિસ્ટમને રવિવારે રાત્રે રશિયન પ્રદેશ પર ૮૫ યુક્રેનિયન ડ્રોનને તોડી પાડ્યા હતા. યુક્રેનની વાયુસેનાએ જણાવ્યું હતું કે, રવિવારે રાત્રે રશિયાએ યુક્રેનમાં ૭૨ ડ્રોન અને એક ક્રૂઝ મિસાઇલથી હુમલો કર્યો હતો જેમાંથી ૪૮ ડ્રોનને તોડી પાડવામાં આવ્યા હતા. યુક્રેન ૧૯૯૧ માં સોવિયેત યુનિયનથી સ્વતંત્રતાની જાહેરાતની યાદમાં સ્વતંત્રતા દિવસ ઉજવી રહ્યું હતું ત્યારે આ ઘટનાઓ બની હતી. રાષ્ટ્રપતિ વ્લાદીમીર ઝેલેન્સ્કીએ એક વીડિયો સંબોધનમાં કહ્યું હતું કે "આપણે એક એવા યુક્રેનનું નિર્માણ કરી રહ્યા છીએ જેની પાસે સુરક્ષા અને શાંતિથી રહેવા માટે પૂરતી તકાત અને સામર્થ્ય હશે."

હવે બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ આર કોમ અને અનિલ અંબાણીને ફોડ જાહેર કર્યા

નવી દિલ્હી : સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના પગલે બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ દેવાળિયા રિલાયન્સ કમ્યુનિકેશન્સના લોન અકાઉન્ટને ઇન્ટરપિડી કરનારું અને તેના ભૂતપૂર્વ ડિરેક્ટર અને ઉદ્યોગપતિ અનિલ અંબાણીનું નામ લીધું હતું. નિયામકના ફાઈલિંગ પ્રમાણે ૨૦૧૬ માં ફોડ બીજે વાળવામાં આવ્યું છે. સરકારી બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ ઓગસ્ટ ૨૦૧૬ માં રિલાયન્સ કોમ્યુનિકેશન્સને તેની મૂડી અને કાર્યકારી ખર્ચ અને એ વખતની જવાબદારીના પુનર્ચુકવણી માટે ૭૦૦ કરોડ રૂપિયાની લોન આપી હતી. લોનની અડધી રકમ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ માં ફિક્સડ રિપોઝિટમાં રોકી હતી અને લોન બહાલ કરતા પત્ર પ્રમાણે આની છૂટ રિલાયન્સને આપતી નહોતી. આર કોમે સ્ટોક એક્સચેન્જની ફાઈલિંગમાં બેંકનો પત્ર નોંધાવ્યો હતો.

આરકોમે કહ્યું હતું કે અમને ૨૨ ઓગસ્ટે બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના આક્રમક ઓગસ્ટની તારીખવાળો પત્ર મળ્યો હતો. જેમાં કંપનીના લોન અકાઉન્ટ, અનિલ ધિરજલાલ અંબાણી (પ્રમોટર અને કંપનીની ભૂતપૂર્વ ડિરેક્ટર) અને મંજરી અશોક કક્કરને ઇન્ટરપિડીવાળામાં વર્ગીકૃત કર્યા હતા. અગાઉ સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા એ આ વર્ષના જૂનમાં એમ જ કહ્યું હતું. સ્ટેટ બેંકે એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે આરકોમે બેંકના ફોડને લોનની શરતોનો ભંગ કરીને પચાવી પાજ્યું હતું. એસબીઆઈની ફરિયાદને પગલે સેન્ટ્રલ બ્યૂરો ઓફ ઈન્વેસ્ટીગેશન (સીબીઆઈ)એ રિલાયન્સ કમ્યુનિકેશન્સ અને અંબાણીના નિવાસસ્થાન સાથે સંકળાયેલા ટેકાણાં પર દરોડા પાડ્યા હતા. અનિલ અંબાણીના પ્રવક્તાએ નિવેદનમાં આ બધા આક્ષેપોને રદિયો આપ્યો હતો. (એજન્સી)■

સીઆઈઆઈએ જીએસટી, વેપાર અને રોજગાર નીતિમાં સુધારા સૂચવ્યા

નવી દિલ્હી : ઈન્ડસ્ટ્રી લોબી કોન્ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ઈન્ડસ્ટ્રી (સીઆઈઆઈ)એ રવિવારે ભારતના આર્થિક પરિવર્તનને વેગ આપવા માટેના સુધારાના રોડ મેપનું અનાવરણ કર્યું હતું. સીઆઈઆઈએ જીએસટીનું સરળ માળખું, પેટ્રોલિયમ અને રીયલ એસ્ટેટના વ્યાપક પ્રસાર, ટેરિફ માળખાનું સરળીકરણ, રાષ્ટ્રીય રોજગાર અને હંગામી, કોન્ટ્રાક્ટ અને ફીલાન્સ કામદાર ધરાવતી ગિગ ઈકોનોમીની નીતિનો આગ્રહ કર્યો હતો. સીઆઈઆઈએ 'સ્પર્ધાત્મક ભારત માટેની નીતિઓ'ના મથાળાવાળા અહેવાલમાં ૧૪ મહત્વના સુધારાના કાર્યક્રમોમાં કાર્યવાહી કરી શકાય એવી ૨૫૦ ભલામણ કરી હતી. સીઆઈઆઈએ કહ્યું હતું કે સરકારના વિકસિત ભારતને સિદ્ધ કરવા ઉદ્યોગના અગ્રણીઓ, અર્થશાસ્ત્રી અને પોલિસી એક્સપર્ટ સાથે વ્યાપક ચર્ચા કર્યા બાદ આ બ્લુપ્રિન્ટ તૈયાર કરવામાં આવી છે. સીઆઈઆઈના પ્રમુખ રાજીવ મેમાણીએ કહ્યું હતું કે આ ભલામણો સરકારની સુધારા

પ્રક્રિયાને સુસંગત છે અને વડા પ્રધાનના પરાક્રમી આમૂલ પરિવર્તનના અનુરોધને સહાય કરનારી છે. આ એક જીવંત દસ્તાવેજ હોવાથી સ્પર્ધાત્મક ભારત વિકસતો રહેશે અને પોલિસીમેકરને નવી વિભાવના મળતી રહેશે. નાણાકીય દૂરદર્શીતા, કુગવાવનું મેનેજમેન્ટ, આધુનિક આંકડાશાસ્ત્રીય સિસ્ટમ, બિનવ્યૂહાત્મક જાહેર ક્ષેત્રનું પ્લાનગીકરણ, સોલિન વેલ્થ ફંડનું સર્જન, કાયદાના નાના ભંગનું બિનગુનાકરણ, સમયબદ્ધ બહાલી, સિંગલ વિન્ડો કલીયરન્સ અને બીજી પેઢીના આઈબીસી સુધારા, શ્રમ કાયદામાં સુધારો, લઘુત્તમ વેતનનું માળખું અને વિવાદનો ફાસ્ટ ટ્રેક નિવેદો જેવી ભલામણો સરકારને કરવામાં આવી છે. સીઆઈઆઈએ ઊર્જા નીતિમાં સુધારા, જેમાં સ્પર્ધાત્મક ટેરિફ, કોસ સબ્સિડાઈઝેશનની નાબૂદી, અણુઊર્જામાં પાનગી કંપનીનો સહભાગ અને ચીન ઇલેક્ટ્રોનિક્સ રોડમેપ જેવી ભલામણો સરકારને કરવામાં આવી છે. (એજન્સી)■

વરસાદના કારણે હિમાચલ પ્રદેશમાં ૪૦૦ રસ્તા બંધ, હજુ ભારે વરસાદની આગાહી

શિમલા : હિમાચલ પ્રદેશના કેટલાક ભાગોમાં મધ્યમથી ભારે વરસાદને કારણે બે નેશનલ હાઈવે સહિત કુલ ૪૦૦ રસ્તાઓ વાહનોના અવરજવર માટે બંધ કરવામાં આવ્યા છે, એમ અધિકારીઓએ રવિવારે જણાવ્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું હતું કે મંડી જિલ્લામાં ૨૨૧ અને નજીકના કુલુમાં ૧૦૨ રસ્તાઓ બંધ છે. સ્ટેટ ઈમરજન્સી ઓપરેશન સેન્ટરે (એસઈઓસી)જણાવ્યું હતું કે નેશનલ હાઈવે ૩ (મંડી-ધરમપુર રોડ) અને નેશનલ હાઈવે ૩૦૫ (ઓટ-સેંજ રોડ) પણ બંધ છે. અધિકારીઓના જણાવ્યા અનુસાર, રાજ્યમાં ૨૦૮ વીજ પુરવઠા ટ્રાન્સફોર્મર અને ૫૧ પાણી પુરવઠા યોજનાઓ ખોરવાઈ ગઈ છે. સ્થાનિક હવામાન વિભાગે ૩૦ ઓગસ્ટ સુધી રાજ્યના બેથી સાત જિલ્લાઓમાં અલગ અલગ વિસ્તારોમાં ભારે વરસાદની આગાહી કરતા યલો એલર્ટ જાહેર કર્યું છે. શનિવાર રાતથી રાજ્યના ઘણા ભાગોમાં મધ્યમથી ભારે વરસાદ પડ્યો છે. પંડોહમાં સૌથી વધુ ૧૨૩ મિમી, ત્યારબાદ કસોલીમાં ૧૦૫ મિમી, જોટમાં ૧૦૪.૬ મિમી અને મંડી અને કારસોંગમાં ૬૮ મિમી વરસાદ નોંધાયો હતો. હવામાન વિભાગે જણાવ્યું કે નાદૌનમાં ૫૨.૮ મિમી, જોગિન્દરનગરમાં ૫૪ મિમી, બગીમાં ૪૪.૭ મિમી, ધરમપુરમાં ૪૪.૬ મિમી, ભટ્ટિયાતમાં ૪૦.૬ મિમી, પાલમપુરમાં ૩૩.૨ મિમી, નેરીમાં ૩૧.૫ મિમી અને સરહાનમાં ૩૦ મિમી વરસાદ નોંધાયો છે. હવામાન વિભાગે જણાવ્યું કે સુંદરનગર, શિમલા, ભુંતર, જોત, મુરારી દેવી, જુબહરહટ્ટી અને કાંગડામાં વરસાદ વરસ્યો હતો. એસઈઓસીએ જણાવ્યું હતું કે ૨૦ જૂનથી ચોમાસાની શરૂઆતથી હિમાચલ પ્રદેશમાં ઓછામાં ઓછા ૧૫૨ લોકો મૃત્યુ પામ્યાં છે અને ૩૭ લોકો ગુમ થયા છે. રાજ્યમાં અત્યાર સુધીમાં ૭૫ અચાનક પૂર, ૪૦ વાદળ ફાટવા અને ૭૪ મોટા ભૂસ્ખલન થયા છે અને કુલ ૮૭ પાવર સપ્લાય ટ્રાન્સફોર્મર અને ૫૧ પાણી પુરવઠા યોજનાઓ ખોરવાઈ ગઈ છે. અહેવાલ મુજબ, વરસાદ સંબંધિત ઘટનાઓમાં હિમાચલ પ્રદેશને ૨,૩૪૭ કરોડ રૂપિયાનું નુકસાન થયું છે. રાજ્યમાં ૧ જૂનથી ૨૪ ઓગસ્ટ સુધી ચોમાસાની ઋતુ દરમિયાન ૬૬૨.૩ મિમી વરસાદ પડ્યો છે, જે સામાન્ય કરતા ૧૬ ટકા વધુ છે, જ્યારે સરેરાશ વરસાદ ૫૭૧.૪ મિમી હોય છે. ■

08 DAYS

Explore DUBAI with ABU DHABI

DEP DATES	17 th OCT	24 th OCT	25 th DEC	18 th JAN	13 th FEB	27 th FEB	06 th MAR	18 th MAR
-----------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

PACKAGE INCLUSIONS

- રીટર્ન ઇકોનોમી ક્લાસ એરફેર.
- ૦૩ રાત્રી અબુધાબી માં અને ૦૪ રાત્રી દુબઈ માં નિવાસ
- Limousine Ride, Yacht Ride, Dubai Frame, Burj Khalifa, The View At The Palm, Ferrari World, SeaWorld®, Warner Bros. World™, Emirates National Auto, Museum, Qasr Al - Watan, Yas Waterworld, અને Sheikh Zayed Grand Mosque નો રોમાંચક અને યાદગાર અનુભવ.
- વિવિધ પ્રીમિયમ અને પ્રખ્યાત ઇન્ડિયન રેસ્ટોરન્ટ માં વેજ / જૈન લંચ અને ડીનર.
- વીઝા, એન્ટ્રન્સ ફી અને ટુરીઝમ દિરહામ TAX સહિત તમામ ખર્ચ ટૂર કોસ્ટ માં જ સામેલ.

SHAH HOLIDAYS

📍 203, Man Excellenza, 2nd Floor, Opp. Pawan Hans, S. V. Road, Vile Parle (W), Mum-56.

☎ 07506679945, 09004994449, 09324064281 📞 (022) 26103073, 74

✉ sales@shahholidays.com 🌐 www.shahholidays.com

ધર્મવેજ

મનન
હેમંત વાળા
feedback@bombay
samachar.com

થાવ અધિકારી શિવ-કૃપાના...

માનસ મંથન
મોરારિબાપુ
feedback@
bombaysamachar.com

‘રામચરિતમાનસ’ ગ્રંથનું જે રૂપ છે, બાહ્યરૂપ છે, એ સાત ભાગમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યું છે. આપ જાણો છો કે, વાલ્મીકિજીએ ‘રામાયણ’ના ભાગો માટે ‘કાંડ’ શબ્દ પ્રયોજ્યો છે, ‘બાલકાંડ’, ‘અયોધ્યાકાંડ’, ‘અરણ્યકાંડ’, ‘કિષ્કિન્ધાકાંડ’, ‘સુદરકાંડ’, ‘લંકાકાંડ’, ‘ઉત્તરકાંડ’. આપણે પણ એ જ શબ્દનો પ્રયોગ કરીએ છીએ, પરંતુ ‘રામચરિતમાનસ’માં તુલસીજીએ પ્રથમ સોપાન, દ્વિતીય સોપાન, તૃતીય સોપાન, ચતુર્થ સોપાન, પાંચમું સોપાન, છઠ્ઠું સોપાન, સાતમું સોપાન એમ સોપાનોમાં આ કથાનું સંયોજન કર્યું છે.

અધિકારી થવું એટલે તેને લાયક બનવું, તે પ્રકારની પાત્રતા કેળવવી, જે તે પ્રકારનું ઇચ્છિત પરિસ્થિતિ આપમેળે સ્થાપિત થાય તે પ્રકારની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવી, યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરી સ્વીકૃતિ માટે તૈયાર રહેવું. અધિકાર પ્રાપ્ત થાય પછી માગણી કરી શકાય. મેળવવાનો હક પ્રાપ્ત થાય અને જે તે બાબતને સ્વીકારી પણ શકાય. આવો જો કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત કરવાનો હોય તો તે શિવ-કૃપા માટે જ કરવો ઇચ્છનીય છે.

અધિકારી થવાનું છે. પ્રભુ કૃપાના અધિકારી બનવા તેની મરજી પ્રમાણે જીવવાનું, તેના નિયમોમાં રહેવાનું, તેણે જ્યાં જેવી સ્થિતિમાં મૂક્યા હોય ત્યાં તેવી સ્થિતિમાં પણ ધર્મનો નિભાવ કરવાનો, ક્યાંય ફરિયાદ નહીં ક્યાંય રાવ નહીં, માત્ર પૂર્ણ સમર્પિતતાથી શિવજીમાં તલલીન થઈ જવાનું.

શિવ-કૃપાની પ્રાપ્તિ એમ સરળ નથી. શિવજીની કૃપા માટે અધિકાર પ્રાપ્ત કરવો એ સામાન્ય ઘટના ન હોઈ શકે. જોકે શિવજી ભોલેનાથ હોવાથી કૃપા વરસાવી પણ દે, પરંતુ તે માટે પણ પ્રાર્થનિક તબક્કાનો પ્રયાસ તો જરૂરી જ છે. કોઈપણ પ્રકારની શરૂઆત વગર અંતે પામી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના ગણા વગર અંતિમ મુકામ સુધી પહોંચી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના યજ્ઞ વગરે ફળની પ્રાપ્તિ સંભવી ન શકે. પ્રયત્ન તો જરૂરી છે, પણ સાથે સાથે સાત્ત્વિક ઈચ્છાશક્તિ અને નીતિ-નિયમોનું માલન પણ જરૂરી છે. હેતુ શુદ્ધ હોવો જોઈએ, સાધનોમાં પણ શુદ્ધિ હોવી જોઈએ, જે તે ક્રિયા શાસ્ત્રીય ધોરણે સંપન્ન થવી જોઈએ. સ્થાન અને સમય પણ સુયોગ્ય હોવાં જોઈએ અને તે બધા સાથે અધિકારની પ્રાપ્તિ થઈ શકે તે માટે શિવજીની અનુમતિ હોવી જોઈએ.

ચંચળતા ત્યાગવી પડે, વર્તમાનમાં જ જીવવું પડે, ભક્તિ અને જ્ઞાન માટે પ્રયત્નો કરવો પડે, સહજતાથી જે મળે તેમાં સંતુષ્ટ રહેવું પડે, પ્રત્યેક કર્મ માટે જાગૃતતા કેળવવી પડે, સદા જાગૃત રહેવું પડે, વ્યવહાર માત્ર વિવેકને આધારિત રાખવો પડે, દરેક પરિસ્થિતિમાં સંયમ જાળવી રાખવો પડે, અસ્તિત્વને સાચા અર્થમાં ઓળખી તેમાં રમણ થવું પડે તથા હરખ અને શોખથી દૂર રહી આંતર આનંદમાં મસ્ત થઈને રહેવાની શરૂઆત કરવી પડે.

શિવ-કૃપા માટે અધિકાર પ્રાપ્ત કરવો એ સામાન્ય ઘટના ન હોઈ શકે. જોકે શિવજી ભોલેનાથ હોવાથી કૃપા વરસાવી પણ દે, પરંતુ તે માટે પણ પ્રાર્થનિક તબક્કાનો પ્રયાસ તો જરૂરી જ છે. કોઈપણ પ્રકારની શરૂઆત વગર અંતે પામી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના ગણા વગર અંતિમ મુકામ સુધી પહોંચી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના યજ્ઞ વગરે ફળની પ્રાપ્તિ સંભવી ન શકે. પ્રયત્ન તો જરૂરી છે, પણ સાથે સાથે સાત્ત્વિક ઈચ્છાશક્તિ અને નીતિ-નિયમોનું માલન પણ જરૂરી છે. હેતુ શુદ્ધ હોવો જોઈએ, સાધનોમાં પણ શુદ્ધિ હોવી જોઈએ, જે તે ક્રિયા શાસ્ત્રીય ધોરણે સંપન્ન થવી જોઈએ. સ્થાન અને સમય પણ સુયોગ્ય હોવાં જોઈએ અને તે બધા સાથે અધિકારની પ્રાપ્તિ થઈ શકે તે માટે શિવજીની અનુમતિ હોવી જોઈએ.

શિવ-કૃપા માટે અધિકાર પ્રાપ્ત કરવો એ સામાન્ય ઘટના ન હોઈ શકે. જોકે શિવજી ભોલેનાથ હોવાથી કૃપા વરસાવી પણ દે, પરંતુ તે માટે પણ પ્રાર્થનિક તબક્કાનો પ્રયાસ તો જરૂરી જ છે. કોઈપણ પ્રકારની શરૂઆત વગર અંતે પામી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના ગણા વગર અંતિમ મુકામ સુધી પહોંચી ન શકાય. કોઈપણ પ્રકારના યજ્ઞ વગરે ફળની પ્રાપ્તિ સંભવી ન શકે. પ્રયત્ન તો જરૂરી છે, પણ સાથે સાથે સાત્ત્વિક ઈચ્છાશક્તિ અને નીતિ-નિયમોનું માલન પણ જરૂરી છે. હેતુ શુદ્ધ હોવો જોઈએ, સાધનોમાં પણ શુદ્ધિ હોવી જોઈએ, જે તે ક્રિયા શાસ્ત્રીય ધોરણે સંપન્ન થવી જોઈએ. સ્થાન અને સમય પણ સુયોગ્ય હોવાં જોઈએ અને તે બધા સાથે અધિકારની પ્રાપ્તિ થઈ શકે તે માટે શિવજીની અનુમતિ હોવી જોઈએ.

એ સમજી લેવું પડે કે નથી કંઈ મેળવવાનું નથી કંઈ પામવાનું નથી કંઈ ઈચ્છવાનું નથી કંઈ ગુમાવવાનું નથી. કંઈ કરવાનું હોય તો તે ચોક્કસ પ્રકારનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. અનિત્ય પ્રત્યેના બંધનથી મુક્ત થઈ નિત્ય સાથે જોડાવાનું છે. જેનો નાશ થવાનો છે તેનાથી વિમુક્ત થઈ અવિનાશીને સમજવાનો છે, પ્રેમની અપેક્ષાએ શ્રેયની સ્વીકૃતિ કરવાની છે અને આ બધા થકી શિવજીની કૃપાના

વેરાગ્યનું મહત્ત્વ સમજવું પડે અને આ બધા સાથે દેહભાવ તથા તેમાં વ્યાપેલ અર્હકારને બાજુમાં મૂકી માત્ર પરમમય થવું જોઈએ.

અલૌકિક દર્શન
ભાણદેવ
feedback@
bombaysamachar.com

(ગતાંકથી ચાલુ)
આ સુષુપ્ત કુંડલિની પ્રાણાયામ, મુદ્રા, જપ, ધ્યાન આદિ સાધનાથી અને વિશેષ કરીને ભગવત્કૃપાથી જાગૃત થાય છે. સુષુપ્તમાં સામાન્યતઃ બંધ રહેતું દ્વાર ખોલીને તે માર્ગે આ મહાશક્તિ ઊર્ધ્વરોહણ કરે છે અને માર્ગમાં આવતા ચક્રોનું ભેદન કરતી કરતી આગળ વધે છે જેમ જેમ આ કુંડલિની આરોહણ કરતી જાય છે તેમ તેમ સાધકની ચેતનાનું પણ ઊર્ધ્વરોહણ થતું જાય છે, જ્યારે આ શક્તિ સહસ્રારમાં પહોંચે ત્યારે બ્રહ્મરંધ્રસ્થ શિવ સાથે શક્તિનું મિલન થાય છે અને સાધક સમાધિ અવસ્થાને પામે છે અને સમાધિના જ વિશેષ અભ્યાસથી આપણે પરમ ધ્યેય કેવલ્યાવસ્થાને પામે છે.

જે જે ચક્રોનું કુંડલિની શક્તિ ભેદન કરે તે તે ચક્ર અધોમુખ સ્વરૂપ છોડીને ઊર્ધ્વમુખી બને છે. ચક્રની બિડાયેલી પાંખડીઓ વિકસિત બને છે. માત્ર ચક્રની પાંખડીઓ જ નહીં ચેતના પણ વિકસિત બનતી જાય છે.

કુંડલિનીની આ ઊર્ધ્વયાત્રા, મણિપુર સુધી પ્રમાણમાં સરળ છે. ત્યાંથી આગળના અમુક ચક્રોના ભેદનનું કાર્ય પ્રમાણમાં મુશ્કેલ છે તેથી આવા ચક્રોને યોગિક પરિભાષામાં ગ્રંથિ કહેવામાં આવે છે.

૧. દર્શનો - ભગવત્-વિગ્રહનું દર્શન દેવ-દેવીઓનું દર્શન, પુષ્પપર્વત, નદી, સૂર્ય, ચંદ્ર જેવા પ્રાકૃતિક દર્શનો, મંદિર, યજ્ઞવેદી, લોકલોકાંતર વગેરેના દર્શનો; ગત જન્મના પ્રસંગો, ભાવિની આગાહી કરતાં પ્રસંગો. વગેરે.
૨. નાદશ્રવણ - ઓમકાર, બંસીવાદન, નૂપુરનો અવાજ, મૃદુરનો ટલકાર, શંખવાદન વગેરે, કોઈ વાર ઈષ્ટદેવતા, દેવ-દેવી, ગુરુ કે કોઈ મહાપુરુષના શબ્દો પણ સંભળાય છે.
૩. સ્પર્શની સંવેદનાઓ - સુષુપ્તમાં પથ પર કુંડલિનીની યાત્રા દરમિયાન ભિન્નભિન્ન ચક્રો પર સાધક ભિન્નભિન્ન પ્રકારની સ્પર્શ સંવેદનાઓ અનુભવે છે. ઉષ્ણતા, ભીનાશ, ઠંડક, થોડીવેદના, સુખસંવેદના, વગેરે અનેકવિધ સ્પર્શ સંવેદનાઓનો અનુભવ થઈ શકે છે.
૪. ગંધ સંવેદનાઓ - સાધકને અલૌકિક પ્રકારની

આધ્યાત્મિક અનુભવો અલૌકિક પ્રકારના છે

શકાય તેમ છે.
૧. સાચા અનુભવો વ્યક્તિની ચેતનાનું રૂપાંતર કરે છે. સાધકની ચેતનામાં શુચિતા, સરલતા, દુન્યવી ભોગો પ્રત્યે વિરક્તિ, શ્રદ્ધા, સમર્પણભાવ, વગેરે ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક સમૃદ્ધિ પ્રગટે છે. સાધકની ભ્રામક અનુભવો વ્યક્તિની ચેતનામાં વિકૃતિ લાવે છે અને વ્યક્તિનું જીવન ઊર્ધ્વગામી બનવાને બદલે વેરણરોહણ બની જાય છે.
૨. સાચા અનુભવો સુખ-આનંદ-આહ્લાદક હોય છે, જ્યારે ભ્રામક અનુભવો કષ્ટપદ અને વેદના વધારનાર હોય છે.
૩. સાચા અનુભવો પામનાર સાધકને પોતાના અનુભવો અભિવ્યક્ત કરવાની વૃત્તિ થતી નથી, પરંતુ ભ્રામક અને મનોકલ્પિત અનુભવો પામનાર વ્યક્તિમાં પોતાના અનુભવોનો પ્રચાર કરવાની વૃત્તિ હોય છે.
૪. સાચા અનુભવો દરમિયાન વ્યક્તિના મુખ પર તેજ છવાય જાય છે. ભ્રામક અનુભવો દરમિયાન વ્યક્તિનો ચહેરો નિસ્તેજ બની જાય છે.
૫. સાચા અનુભવો પામનાર સાધકને પોતાના અનુભવોની સચ્ચાઈ વિશે સામાન્યતઃ બહુ શંકા રહેતી નથી. ભ્રામક અનુભવો મેળવનાર વ્યક્તિમાં ઊંડે ઊંડે પોતાના અનુભવોની સચ્ચાઈ વિશે શંકાનોકીડો રહ્યા જ કરે છે.
કુંડલિનીના ઊર્ધ્વરોહણની પ્રક્રિયા બધા સાધકોમાં એક જ સરખી હોતી નથી. આ ગતિને શાસ્ત્રોમાં પાંચ પ્રકારની ગણાવવામાં આવેલ છે.
જેવી રીતે કીડી ધીમે ધીમે અને એક સરખી ગતિથી આગળ વધે છે તેવી રીતે કેટલાક સાધકોમાં કુંડલિની ધીમે ધીમે અને અંકસરખી ગતિથી ઊર્ધ્વગમન કરે છે આ પ્રકારની ગતિને પિપીલિકા ગતિ કહે છે.
૨. ભેક ગતિ:
દેડકો કૂદકા મારે છે અને બે-ત્રણ કૂદકા મારીને પાછો રોકાય છે અને ફરી આગળ વધે છે. આ રીતે કુંડલિની જ્યારે કૂદકા મારતી અને રોકાતી રોકાતી આગળ વધે ત્યારે તેની ગતિને ભેક ગતિ કહે છે.
૩. સર્પ ગતિ:
સર્પ વાંકીચૂંકી ગતિથી સડસડાટ આગળ વધે છે. આ પદ્ધતિથી જ્યારે કુંડલિની ગતિ કરે ત્યારે તેને સર્પગતિ કહે છે.
૪. વિહંગ ગતિ:
પક્ષી વચ્ચે આવતાં સ્થાનોને સ્પર્શ કર્યા વિના ઉડચન કરે છે કુંડલિની જ્યારે પક્ષીની જેમ ઉડચન કરતી આગળ વધે ત્યારે તે ગતિને વિહંગ ગતિ કહે છે.
૫. વાનર ગતિ:
વાનર કૂદકાકૂદ કરતાં આગળ વધે છે. આ રીતે કુંડલિની કૂદકાકૂદ કરતાં કરતાં આગળ વધે ત્યારે તે ગતિને વાનર ગતિ કહે છે.
૬. કુંડલિની જાગરણના ઉપાયો
૧. કુંડલિની જાગરણનો સર્વશ્રેષ્ઠ ઉપાય તો ભગવત્કૃપા જ છે. અન્ય સાધનો કૃવાના પાણી જેવા છે, જ્યારે ભગવત્કૃપા અનરોધાર વર્ષાની હેલી સમાન છે. અન્ય સાધના કરવામાં આવે ત્યારે પણ સાધનાની સફળતાનો આધાર ભગવત્કૃપા પર જ છે. એટલે ઈચ્છાપ્રિણાન સર્વ સાધનોમાં શ્રેષ્ઠ અને સર્વ સાધનોના પાયારૂપ સાધન છે.

સાર્વભૌમ છે. જો પોતાના હકાકાહો છોડીને બધી વિચારધારાના લોકો આ વાતને સમજે તો પંચદેવની વિચારધારા મૂલતઃ સાર્વભૌમ છે, સંકીર્ણ નથી.
ગણેશની પૂજા એટલે વિવેકની પૂજા. ગણેશ એટલે વિવેક. અને વિવેકની મનાઈ ક્યાં ધર્મ કરે છે? વિવેક તો સૌ પાસે હોવો જોઈએ. રમણ મહર્ષિએ આપણી વિચારધારામાં, આપણી પરંપરામાં, બીજા સ્વામી રામનીથે જે પાપની વ્યાખ્યા કરી, બહોત અદ્ભુત કરી. આજના કાળ માટે બિલકુલ યોગ્ય છે અને ચેતનાવંત મહાપુરુષોને અધિકાર હોય છે કે મૂળને સાચવીને નવાં નવાં ફૂલો આપે. એને અધિકાર હોય છે. ઈશ્વરે શુભ અવસર આપ્યો હોય અને ઈ અવસરને જે માણસ ચૂકી જાય એને રમણ મહર્ષિ પાપ કહે છે. શ્રીમદ્ રામતીર્થ પાપ કહે છે. હરિ ભજવાનો અવસર આવ્યો હોય ને માણસ ચૂકી જાય એ પાપ. બીજાને મદદ કરવાનો સમય આવ્યો હોય ને ચૂકી જાય એ પાપ. પ્રભુએ ધન આપ્યું હોય એનો સદ્ઉપયોગ કરવો. ધ્યાન કરવાનો અવસર આવ્યો હોય ને ચૂકી જાય એ પાપ.
ઈશ્વરનું એવું છે કે, આપણા પાપનું બધું લીસ્ટ નથી રાખતો. કેવા તમે આવ્યા છો ઈ હશે ચિત્રગુપ્તના ચોપડામાં, નીચેની

